

مشکلات اکران نشدن فیلم‌های ایرانی در سرزمین سیام چیست؟ / صحنه‌هایی از «#به وقت شام»؛ که تایلندی‌ها نمی‌خواستند ببینند

شناسه خبر: ۱۲۲۵۵۹ پنجشنبه ۲ آذر ۱۴۰۲ - ۰۹:۰۱

رایزن فرهنگی ایران در تایلند درباره برنامه‌های متنوع فرهنگی و هنری که در اقصی نقاط شهر بانکوک برگزار می‌شود توضیحاتی داد؛ در میان این نکات، بازخوردهای پس از تماشای فیلم «به وقت شام» ابراهیم حاتمی کیا قابل توجه بود.

به گزارش خبرنگار فرهنگی موج خبر، بسط و توسعه دیپلماسی نرم در دولت سیزدهم نسبت به گذشته با جدیت بیشتری از سوی مسئولان مربوطه پیگیری می‌شود و توسعه روابط فرهنگی به عنوان زیربنای گسترش روابط در سایر بخش‌ها همچنان در دستور کار است و به گفته بسیاری از کارشناسان دیپلماسی نرم یا همان دیپلماسی فرهنگی می‌تواند منطقی‌ترین سیاست در این دوران که ایران هراسی از سوی دشمنان گسترش یافته؛ شناخته می‌شود.

این درحالی است که نباید فراموش کنیم سرزمین‌هایی که ایران با آنها دارای اشتراک‌های فرهنگی است در اولویت اصلی مسئولان نسبت به ایجاد ارتباط و گسترش آنها قرار دارد و براساس اسناد تاریخی کشورمان ایران با سرزمین‌های جنوب شرق آسیا دارای پیشینه‌ای قابل توجه و مستنداتی قابل اتکائی برای استفاده از آنها در تقویت دیپلماسی نرم است و سرزمین سیام یا همان کشور تایلند کنونی از جمله کشورهای قابل تامل در این مورد است.

اخیراً هفته فیلم ایرانی در شهر بانکوک پایتخت تایلند با اکران فیلم به وقت شام آغاز شده که اکران این فیلم مورد استقبال قابل توجه مخاطبان این کشور قرار گرفته است، از این رو گفت‌وگویی بامهدی زارع بی‌عیب رایزن فرهنگی ایران در کشور تایلند داشتیم و از وی درباره اشتراک‌های فرهنگی میان دو کشور و البته فرصت‌های موجود برای گسترش روابط فرهنگی پرسیدیم، که در ادامه می‌خوانیم.

* ارتباط فرهنگی میان دو کشور چطور شکل گرفته و تا امروز چگونه ادامه داشته است؟

برای درک بهتر شکل‌گیری روابط فرهنگی میان ایران و سرزمین سیام؛ بهترین راهکار توجه به نظر مردم کشور یاد شده درباره ایران است و در این زمینه چهار نکته بسیار مهم و قابل تامل وجود دارد که می‌توان براساس آنها برای توسعه دیپلماسی نرم در این منطقه برنامه‌ریزی کرد. به این ترتیب، اولین نکته در زمینه یاد شده این است که ایران از آغاز قرن چهارم قبل از میلاد کشوری تجاری و مهم در رونق مبادلات اقتصادی جاده ابریشم شناخته می‌شده و همواره در خط مقدم تردد تجار و بازرگانان شرق و غرب بوده به این ترتیب ایرانیان نقش میانجی را در تجارت شرق و غرب برعهده داشتند.

اما نکته دوم جایگاه سیاسی ایران زمین است به صورتی که ایران از نظر سیاسی کشوری با ثبات سیاسی بالا محسوب می‌شده و می‌شود که همین نکته در تقویت جایگاه کشورمان در برخورد فرهنگ‌های مختلف نقش آفرینی قابل تاملی داشته است.

این درحالی است که علاوه بر روابط سیاسی و اقتصادی، دو کشور؛ ایران و سرزمین سیام در ابعاد اجتماعی و فرهنگی و ارتقای تعامل بین مردمان‌مانشان از همان گذشته‌های دور برنامه‌هایی داشته و از هرگونه توسعه روابط فرهنگی میان دو ملت استقبال کرده‌اند، اما جابه‌جایی تعداد گردشگران میان دو کشور در دهه‌های اخیر عاملی در ادامه روند ارتباطات فرهنگی میان دو کشور چهارمین نکته است، هرچند اکنون کفه ترازو در ارسال گردشگر نسبت به پذیرش گردشگر میان دو کشور منطقی نیست.

تأثیر زبان فارسی در گسترش روابط فرهنگ

* این مواردی که مطرح کردید از دوران باستان ظاهراً زمینه ورود زبان فارسی به زبان رسمی این کشور را هم فراهم کرده، اکنون آیا این تأثیرپذیری و استفاده از کلمات فارسی در مکالمات روزمره تایلندی‌ها ملموس است؟

بله؛ ورود زبان فارسی به مکالمات روزمره مردم تایلند ملموس است. براساس تحقیق بعمل آمده به دنبال پیدایش هسته‌های سیاسی که در پی شکل‌گیری تمدن اسلامی به خصوص پس از یورش ترک‌ها و مغول‌ها در قرون 10 تا 13 میلادی به وجود آمده، زبان عربی که در بیشتر مناطق مورد نظر معمول بود جای خود را به زبان فارسی داد. به این ترتیب زبان فارسی از آن پس همچون یک گویش مختلط و به عنوان پیش برنده تمدن اسلامی در ایران، آناتولی، آسیای مرکزی و شبه قاره هند همه‌گیر شد.

در نتیجه، حدود زبان عربی که دیگر برای مردم عادی قابل فهم نبود و بیشتر در حد مناجات و عبادت مسلمانان مناطق یاد شده از جمله سرزمین سیام باقی ماند و به این ترتیب رفته رفته زبان فارسی پررنگ و پرنگ‌تر شد از این رو نباید تأثیر زبان فارسی در مسلمان کردن مردم شبه قاره هند و مناطق جنوب شرقی آسیا را نادیده گرفت.

این درحالی است که از دیگر موارد تأثیر زبان فارسی در مناطق یاد شده می‌توان به مبادلات فرهنگی خاورمیانه و بالأخص ایران با منطقه آسیای جنوب شرقی در قبل از اسلام، یعنی دوره ساسانی، اشاره کرد که نمونه‌های بارزی از آن در زبان تایلندی کاملاً مشهود است. به این دلیل که هستند کلماتی در این زبان که دارای ریشه فارسی بوده و اکنون هم مورد استفاده قرار می‌گیرد. به عنوان مثال کلماتی همچون درک کلاپ (مثل گلاب) به معنی گل رز که از ریشه فارسی گرفته شده‌اند. علاوه بر این، در کلمات کلم پلی (گل کلم) و کلم درک (کلم) ریشه فارسی کلم وجود دارد. "کلم درک" در زبان تایلندی دقیقاً معادل کلمه فارسی گل کلم است.

نمونه کلمات مشترک تایی و فارسی

معنا	فارسی	کلمه تایی
حاک	خاکی	ดิน
گلاب	گلاب	กุหลาบ
کاروان	کاروان	การวาน
چتر	چتر	ร่ม
ابزار توزین	ترازو	ตราช
بازار	بازار	ตลาด
شهروندان اروپایی	فرنگ	ฝรั่ง
زنان دریاری	زنان	สนม
انگور	انگور	องุ่น
صابون	صابون	สบู่
مسجد	مسجد	มัสยิด
رائنده	شوفر	โชเฟอร์
سخن، گفتار	واژه	วาจา

کاغذ	کاغذ	กระดาษ
نژاد ایرانی	آریان	อารยัน
لباس	پوشاک	เสื้อผ้า
چای	چای	ชา
اجناس کوچک	کوچک	กระจุกกระจิก
رنگ آبی	لاجوردی	ราชาวดี
	خط	คัด

البته نکته جالب اینجاست که اصطلاح تایلندی برای کلمه خالص نیز دارای ریشه فارسی «ناب» است. اما یکی از مهمترین کلمات عاریتی فارسی در زبان تایلندی اصطلاح فارنگ (فرنگ) است که به اروپاییان اطلاق می شود. کلمه ای که برای هر جهانگردی که چند روزی در تایلند اقامت کند آشنا است. ریشه این کلمه به زمان جنگ های بین اعراب و دشمنان

خارجی (فرنگیش) بر می گردد. بدون شک، تاریخ ورود این کلمات فارسی را باید در زمانی جست و جو کرد که گروه موافقی از تجار فارسی زبان از قرن 16 به این طرف در آیوتایا پایتخت آن زمان سیام سکونت داشتند.

اما بطور کلی مهاجران ایرانی از همان دوران باستان نقش بسیار مهمی در سیام قرن هفده ایفا کردند. به خصوص در زمان شاه نارای که از 1656-1688 تاج سلطنت را بر سر داشت ایرانیان دارای مقامات عالی رتبه درباری و مقامات محلی بودند. اوج فعالیت ایرانیان در تایلند زمانی بود که دولت های صفوی و سیام در نیمه دوم قرن هفده به تبادل مقامات سفارتخانه ای پرداختند. از این رو استفاده مکرر از لغات فارسی در کلمات روزمره همچون انگور و دیوان نشان از این دارد که حضور زبان فارسی در زبان تائی قابل انکار نیست.

نقش تاریخی شیخ احمد قمی

* نقش شیخ احمد قمی در ورود اسلام و شیعه به سرزمین سیام را چطور ارزیابی می کنید؟

بر اساس اسناد تاریخی شیخ احمد با بانویی از آیوتایا بنام چوری که از خاندان سلطنتی بود ازدواج کرد و از او دارای دو پسر و یک دختر شد. این خانواده پایه گذار خاندان های بزرگ بونناکو و احمد چولای که هنوز هم در تایلند صاحب نام و دارای مناصب عالی هستند به حساب می آیند. اگرچه با هجوم مجدد برمه به سیام و هجوم به مراکز فرهنگی و تخریب کتابخانه ها و نابودسازی اسناد تاریخی و کتب، اطلاعات زیادی جهت شناخت جزئیات زندگی و نقش شیخ احمد قمی در سیام موجود نیست، اما با رجوع به دفتر خاطرات مقامات آن عصر از جمله خانواده سلطنتی و همچنین مستندات تاریخی موجود در مراکز مذهبی مسلمانان و معابد بودایی می توان به موقعیت بالای شیخ احمد و میزان نفوذ وی در دربار سلطنتی سیام پی برد.

به این ترتیب با توجه به جایگاه شیخ احمد قمی در دربار تایلند رابطه مسلمانان شیعه و بودائی ها بر اساس احترام و بردباری بنا شده بود. جالب است بدانیم که تا سال 1945 خانواده سلطنتی تنها حکم شیخ الاسلامی را برای شیعیان که از نوادگان شیخ احمد بودند تفویض می کردند. لذا تنها چهار نفر شیخ الاسلام اخیر سنی و ما قبل از آن (سیزده نفر) شیعه بوده اند و موجب تحولات اساسی و قابل توجهی از جمله تأثیر پذیری تایلندی ها از رسوم ایرانی و همچنین تأسیس نهاد شیخ الاسلامی را می توان نام برد که تأسیس نهاد شیخ الاسلامی در سرزمین بودائی تایلند، اعتبار و امتیاز ویژه ای برای مسلمانان به حساب آمده و نشانگر توجه خاندان سلطنت و دولت تایلند به آنان است.

بر اساس همان ارتباط تاریخی با دربار و توجه دربار به شیخ احمد قمی زمینه برای تبلیغ اسلام فراهم بود و در نتیجه در

سال 1686، تنها در شهر تناسریم 10 هزار مورد از تشریف غیر مسلمانان به دین اسلام اتفاق افتاد. نکته جالب توجه این است که در همان زمان در پایتخت کشور سیام دو هزار شیعه در مراسم سوگواری امام حسن(ع) و امام حسین(ع) شرکت می کردند و از ارج و قرب زیادی در پیش پادشاه برخوردار بودند.

* از مسائل تاریخی عبور کنیم و به موضوع اکران فیلم و برنامه های فرهنگی ایران در این کشور بپردازیم، کمی درباره این هفته فرهنگی بفرمایید؟

با توجه به برنامه 3 ماهه ای که شهرداری بانکوک سالانه از نوامبر تا ژانویه برگزار می کند برنامه های متنوع فرهنگی و هنری در اقصی نقاط شهر بانکوک با توجه به ظرفیت های شهرداری اجرا می شود یکی از دلایل انتخاب این ماه ها برای برگزاری این فستیوال کاهش دمای هوا و اتمام فصل بارندگی است. با توجه به گرمای هوا در دیگر فصل ها و بارش باران های شدید در موسم بارندگی عملاً امکان زیادی برای برپایی برنامه های فرهنگی و هنری در فضای آزاد برای حضور عموم وجود ندارد؛ از این رو شهرداری با مغتنم شمردن این سه ماه که عملاً بهترین فصل آب و هوایی تایلند نیز است. اقدام به برگزاری این برنامه ها می کند.

اجرای برنامه های مختلف نمایشگاه مد و لباس، نمایش فیلم، مسابقات از جمله برنامه هایی است که در این مدت برپا خواهد شد؛ از طرفی نیز شهرداری بانکوک برای توسعه ارتباطات بین المللی و متنوع کردن برنامه های فرهنگی خود با نمایندگی های فرهنگی و سفارت های خارجی کشورها در تایلند نیز ارتباط برقرار کرده است. همچنین با مشارکت آنها برنامه های متنوع تری اجرا می کند که امسال نیز با توجه به پیگیری های رایزنی فرهنگی برای اولین بار ارتباط مستقیمی بین شهرداری بانکوک و این نمایندگی برقرار شد. در اولین برنامه مشترک با شهرداری بانکوک در شب 17 نوامبر برنامه متنوع از جمله برنامه پخش فیلم در سینمای فضای باز پارک بنجاکیتی بانکوک، فیلم ایرانی «به وقت شام» با زیرنویس تایلندی در این فضا اکران شد؛ این اولین باری است که یک فیلم ایرانی در چنین سطحی در فضای باز اکران می شود.

* چرا به وقت شام به عنوان آغازگر اکران فیلم های ایرانی انتخاب شد؟

درباره اینکه چرا فیلم به وقت شام برای آغاز اکران فیلم های ایرانی در بانکوک انتخاب شده بود باید مدنظر داشته باشیم که جریان خبری در چند هفته اخیر مربوط به وحشی گری رژیم صهیونیستی در نوار غزه بود و افکار عمومی در سراسر جهان نسبت به این موضوع واکنش داشت بنابراین با در نظر گرفتن کپی رایت فیلم هایی که سازمان خریداری کرده بود در شرایط فعلی جنگی غزه در بین همه فیلم های موجود به وقت شام بهترین و به روزترین فیلم شناخته شد.

از طرفی با توجه به ذائقه تایلندی‌ها که به فیلم‌های هیجانی و اکشن علاقه دارند این فیلم مناسب است اما در مورد سریال بسیار به سریال‌های عاطفی و رمانتیک و معمایی علاقه‌مندند. فیلم‌های دیگر اکثراً برای سال‌های دور و فیلم‌های بسیار ضعیف و با موضوعات داخلی که اصلاً به مخاطب خارجی مربوط نیست، برمی‌گردد؛ از این رو «به وقت شام» انتخاب خوبی بود.

* بازخورد اکران این فیلم چه بود؟

پس از اکران فیلم تمام مخاطبان از محتوای این فیلم هیجان‌زده بودن و از دیدن آن ابراز رضایت کردند. اما نسبت به صحنه‌های بسیار خشن و جنایات داعشی‌ها که در فیلم به تصویر کشیده شده بود، تمایل داشتند این تصاویر به صورت واضح نشان داده نشود. نکته قابل تامل این بود که با در نظر گرفتن جنایات غزه و اخبار سیاسی منتشر شده در سراسر جهان از این وحشیگری رژیم صهیونیستی به وقت شام توانست اثرگذاری بالایی در میان مخاطبان داشته باشد.

* برنامه‌دیگری برای اکران فیلم‌های ایرانی دارید؟

بله، با توجه به اهمیت توسعه دیپلماسی نرم در کشورهای مختلف از سوی دولت در این کشور نیز برنامه‌های مختلفی در این زمینه وجود دارد. این برنامه به صورت مداوم خواهد بود و طی برنامه‌های متنوع دیگر اقدام به اکران خواهد شد؛ با توجه به توافق به عمل آمده مقرر شده این برنامه به صورت مستمر خصوصاً در ایامی که در فضای باز که سه ماه آینده است انجام شود.

* آیا رایزنی برای ادامه اکران فیلم‌های ایرانی با مقامات تایلندی توافقی داشتیم که این رویداد به صورت منظم برگزار شود؟

درباره فیلم اگر بخواهیم سخن بگوییم لازم به یادآوری است که به صورت مرتب و مداوم برنامه اکران فیلم ایرانی در تایلند برقرار است. طبق قراردادی که با سازمان ملی آرشیو فیلم که بالاترین مرجع فیلم‌های دولتی است ماهانه یکی از فیلم‌های ایران اکران می‌شود. به عنوان مثال روز یکشنبه 19 نوامبر هم براساس توافق فیلم «پسران دریا» در سازمان فوق اکران خواهد شد. مشکل اصلی ما عدم همکاری فیلمسازان و یا فعالان این حوزه است که به خاطر مسائل کپی رایت دست ما را بسته و گرنه ظرفیت اکران و استقبال از فیلم ایرانی اینجا زیاد است.

* از اکران فیلم‌های ایرانی در تایلند صحبت کردیم، آیا فیلمی از تایلند نیز در ایران اکران شده است؟

تا جایی که اطلاع داریم صرفاً یک فیلم تایلندی تا الان در ایران دوبله و اکران شده است. اما درباره جشنواره‌های فیلم تایلند باید بگویم که به صورت مداوم فیلمسازان ایرانی عمدتاً فیلم کوتاه در جشنواره‌های تایلندی حضور داشته‌اند.

* برنامه‌ای برای برگزاری هفته فرهنگی در این کشور از سوی ایران دارید؟

همانطور که قبلاً اشاره شد در هر همه بخش‌های هنری که ما ظرفیت و امکان اجرای برنامه داشته باشیم طرف تایلندی آماده همکاری است در ماه‌های آینده نیز در حال برنامه‌ریزی برای برگزاری یک هفته فرهنگی در شأن جمهوری اسلامی هستیم.

انتهای پیام/

انتهای پیام/